

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Expedita Juris Divini, Natvralis, Et Ecclesiastici Moralis Expositio

Tamburini, Tommaso

Coloniæ Agrippinæ, 1665

Septima. Ut expensæ sint communes, vel compensentur. Cap. Octavum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40132

promiserit, eam tunc adhibebit, tum in foro conscientiae, tum in foro externo, quando, omnibus expensis, eandem pro propria re sua sine infidelitate ponet. Atque ad hanc doctrinam, reduci tandem ea, quae sine de culpa iudiciali lata, levi, levissima, sive de culpa Theologica mortali, vel veniali in contractibus Commodati, Locati, depositi, diximus loco citato, & rectè Delugo a loquens de quibusdam legibus condemnantibus Commodatarium, vel Conductorem de levi culpa, sic habet: *Quis unquam à Conductore equi, pretium equi patet, quando Conductor diligentiam circa eum adhibuit, quam diligens quisque, & prudens circa proprios equos adhibere solet? non sunt ergo usque receptae leges illae in alio sensu.*

Hæc ille, quæ ad culpam in Societate committam aptari facile possunt.

16. Sed adhuc mordicat scrupulus. Quid enim, si quis non quidem graviter per delictum mortale, sed leviter per veniale deficiat ab hac diligentia, per ignorantiam v. gr. vel inadvertentiam b venialiter culpabilem?

17. Respondeo (salva meliore sententia, & semper, præsciendò à peculiari conventionione) de qua omnino sunt videnda ea, quæ ego alibi dixi, ubi ex nova promissione obligavi in duobus casibus ad exquisitissimam diligentiam, Respondeo, inquam, hunc non esse reum restitutionis, nam; qui adhibet diligentiam absolutè, quantam adhiberet in re propria, non obligatur ad restitutionem, ut hæc tenus dictum est, sed, qui deficit leviter, non dicitur absolutè deficere de dicta absoluta diligentia, quia parum pro nihilo reputatur, ergo, &c.

18. Confirmatur, quia ibidem diximus, & confirmatur à Delugo e non esse obligationem gravem restituendi materiam gravem ex delicto venialiter tantum culpabili: at in casu, de quo hic loquimur, restitutio faciendâ, tota tandem refunditur, in delictum negligentiae, ergo, si hoc erit veniale, & non grave, non poterit parere obligationem gravem.

19. Sitte Lector. Advertisti prædictam doctrinam Delugo, unde posse confirmari dixi, nostram responsionem? Adverte nunc qua ratione alio in loco sentiat oppositum ejus, quod dixi numero decimo septimo. Ecce ejus verba: *d Prima Regula sit, si culpa*

saltem levi socii, damna evenerunt, si se computari, nec alios debere concurrere, immo, si quid ea de causa alii paterentur, ab eo resarciendum esset, cujus causa damnum id advenit.

20. Hic denique non oportet aliquid monere de ignorantia, vel de inadvertentia, quæ vinci non possunt, quando enim hæc adsunt, cum nulla adsit culpa, pœnam restitutionis non consurgere, ahibi latè declaravimus.

CAPUT VIII.]

Ut expensæ sint communes, vel certè compensentur.

Qua est Conditio Septima?

1. Duplicis generis esse possunt ejusmodi expensæ (quantum pertinent ad rem de qua agimus) aliæ enim sunt expensæ, quæ sunt Societatis causa, quæ scilicet exhibentur pro negotiatione, quam socii suscipiunt, ut mox magis explicabitur; aliæ sunt expensæ, quas socius, qui suam promissit operam, forte facit, ut evitet damna, quæ imminet negotiationi. His distinctis.

2. Dico Primò, has posteriores, & quidem ordinarias, debere e fieri ab ipso socio, e Mol. d. qui operam promissit, præsciendò ab alio 48. Less. pacto, quia, qui promittit operam, debet ad l. b. 2. c. 25. hiberi ea, quæ adhiberet in rebus suis; at ad dub. 4. conservanda sua, expensas quæque ordinarias, & moderatas facit.

3. Dixi ordinarias, quia ad extraordinarias non præsumitur quis se obligasse, præsciendimus enim, ut toties diximus, à pacto, vel consuetudine, quæ possunt intervenire. Quare de his extraordinariis idem dictum erit, quod mox dicemus de expensis prioris generis.

4. Quoad illas igitur primi generis expensas, dico, eas, nisi ex pacto inito, vel justa consuetudine illæ pertineant ad omnes socios (potest enim justum esse ejusmodi pactum, & consuetudo, quando hoc onus æquè compensetur, vel, quando iniatur Societas cum tribus illis contractibus, quos paulò superius explicuimus) dico, inquam, eas expensas prioris generis debere f esse communes sociis, patet, quia immediatè, & proximè fiunt ob negotiationem communem sociorum. 35.

5. Hic

3. Hic insurgit brevis quaestiuencia. An ex his expensis deducenda sint ea, quas fecisset pro se ille socius, qui operam promisit, si socius non fuisset, seu, si Societatem dictam non inuissset, Petrus v. gr. Societatem iniens cum Paulo, expendit ob destinatum negotiationem quindecim aureos pro suo victu, si autem non vacasset ejusmodi negotiationi, expendisset domi suae quinque aureos, debetne Petrus deducere hos quinque aureos, & sic solum decem computare pro expensis Societatis? Semper autem, ut nimis saepe monui, loquimur, abstrahendo a iusto pacto, vel consuetudine legitima Regionum.

6. Respondeo. Ita putant probabiliter non a Bald. in nulli. a Verum probabilius, b non esse de L. 1. n. 9. C. ducendas, judico, sed omnes debere esse Pro Socio, communes omnibus sociis. Ratio est, tum Angel. V. quia Jura absolute concedunt, proficiscentem Soc. 1. n. ad negocium Societatis posse ex communibus bonis Societatis alimenta accipere, Tum Navarr. quia praescindendo a pacto in contrarium, lib. 7. c. 2. qui locat operam suam extra domum a Con. n. 466. ductore, cui servit, est merito alendus. Dico Navarr. in (extra domum suam.) Nam recte advertit sum. c. 17. loco citato Molina, quando expensa pro tuo n. 283. victu fiunt in tuo domicilio, quia nimirum b Salic. ap. negotiatio non est talis, ut a tuo loco disce. P. Navarr. dere oporteat, eas non esse communes; cujus Molina, & dicti ratio alia esse non potest, nisi, quia, qui Lessus l. c. locat operam suam non discedens a sua do. Bonac. de mo, sibi conuevit alimenta praestare. At a contract. domo sua discedens, non ita, & c. d. 3. q. 6. p. 7. Confirmatur ex Jure, c in quo habe. 4. n. 3. a. mus, quando quis proficiscitur ad negotios citans, tia Societatis, expensas esse extrahendas c. L. Cum ex communibus bonis Societatis. Nota, duobus, §. quando quis proficiscitur (ait) quasi dicat, Quidam, non vero, quando non proficiscitur, sed L. Si Fratres, §. Si Inquireret quis, Quanam sint illae expensae, pro Socio. quae sunt causa Societatis?

Respondeo, esse illas, quae sunt necessariae vel utiles Societati; ut, si necessarium sit iumenta conducere, ad merces deferendas, domum, & servum habere, ad easdem conservandas, gabellas solvere, ac similia. Hujus etiam generis sunt expensae, quas capite septimo diximus fieri propter damna, quae eveniunt ex causa Societatis, non vero, quae ex occasione.

9. Illud semel quaesitum fuit, An elemosynae moderate factae intuitu Societatis, ut ea scilicet prosperum exitum habeat, sint extrahendae a communibus bonis Societatis? Et quidem recte respondet Petrus d. a Navarra, esse a communibus bonis extrahendas, Ratio est, quia socius potest ex communibus bonis facere eas expensas, quae prudenter putantur utiles Societati, sicuti ergo putare, ut utile, humano subsidio, ad negotiationem susceptam, uti; ita, immo multo magis, uti Divino.

10. Propter eandem causam, si socius advehens per mare merces a magna tempestate impeteretur, moderatumque vorum elemosynae, pro incolumitate mercium faceret, illud ex communibus bonis esse persolvendum, mihi dubium esse non potest.

11. Illud iterum fuit quaesitum. An, si faciendae sint expensae necessariae pro negotiatione, & non possit haberi pecunia communis ex Societate, teneaturis, qui operam promisit, illas expensas facere ex suis propriis bonis, vel saltem petere mutuas ab aliis ad illas faciendas.

Respondeo, obligari, non modo ex Charitate, ut solum contendit Rebell. e sed ex c. Rebell. Justitia. Ratio est, quia socius, ex vi contractus Societatis, obligatur, illam diligentiam, 7. n. 7. & operam adhibere, quam adhiberet in re sua, ut nuper late diximus: at pro re sua ita quis faceret, ergo, & c. non est tamen negandum, ipsum posse f. has pecunias repetere a Societate, cum utiliter gesserit ejusdem Societatis commune negotium.

CAPUT IX.

Ut non apponantur pacta injusta.

Qua est Condicio octava.

1. Cum ea pacta sint injusta, quae contra naturam hujus contractus sunt, quaeque inaequalitatem inter socios afferunt, ideo non alio meliori modo ea dignoscuntur, quam perpendendo, quae haecenus de natura hujus contractus sunt explicata; Nihilominus multum ad ejusdem rei praesim faciet, aliqua hic peculiariter pacta discutere, quae jam ex ordine subscribo.

2. Pri-